

EUROOPA KOHTU OTSUS

17. oktoober 1989*

Tühistamishagi – Konkurentsioigus – Määrus nr 17 – Uurimine – Põhiõiguse kodu puutumatus – Põhjendused – Tõendid – Ühinemine

Liidetud kohtuasjades 97/87–99/87,

Dow Chemical Ibérica SA, Hispaania õiguse alusel asutatud äriühing, mille asukoht on Axpe-Erandios (Hispaania),

Alcudia, Empresa para la Industria Química SA, Hispaania õiguse alusel asutatud äriühing, mille asukoht on Madridis, ja

Empresa Nacional del Petróleo SA, Hispaania õiguse alusel asutatud äriühing, mille asukoht on Madridis,

kõikide esindaja: José Pérez Santos Madridi Advokatuurist, kohtudokumentide kättetoimetamise aadress Luxembourgis: advokaadibüroo Ernest Arendt, 4 avenue Marie-Thérèse,

hagejad,

versus

Euroopa Ühenduste Komisjon, esindajad: õigusnõunik Norbert Koch ning selle õigusosakonna liikmed Luis Miguel Pais Antunes ja Daniel Calleja y Crespo, kelle kohtudokumentide kättetoimetamise aadress on selle õigusosakonna liikme Georgios Kremlise büroo, Wagner Centre, Kirchberg, Luxembourg,

kostja,

mille esemeks on asjades IV/31.865-PVC ja IV/31.866-poliüetüleen vastu võetud komisjoni 15. jaanuari 1987. aasta otsuste (C(87)19/1, 2 ja 3) nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 artikli 14 lõike 3 (EÜT, ingliskeelne eriväljaanne 1959–62, lk 87) kohaselt läbi viidud uurimise kohta kehtetuks tunnistamise taotlus,

EUROOPA KOHUS,

* Kohtumenetluse keel: hispaania.

koosseisus: president O. Due, kodade esimehed Sir Gordon Slynn, C. N. Kakouris, F.A. Schockweiler ja M. Zuleeg, kohtunikud T. Koopmans, G. F. Mancini, R. Joliet, T.F. O'Higgins, J.C. Moitinho de Almeida, G. C. Rodríguez Iglesias, F. Grévisse ja M. Díez de Velasco,

kohtujurist: J. Mischo,

kohtusekretär: ametnik B. Pastor,

arvestades kohtuistungil ettekannet ja 8. detsembri 1988. aasta istungil esitatut,

olles 21. veebruari 1989. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

Põhjendused

1. Euroopa Kohtu kantseleisse 2. aprillil 1987 saabunud hagiavaldustega esitasid Dow Chemical Ibérica SA (edaspidi „Dow Ibérica”), Alcudia, Empresa para la Industria Química SA (edaspidi „Alcudia”) ja Empresa Nacional del Petróleo SA (edaspidi „EMP”) EMÜ asutamislepingu artikli 173 teise lõigu alusel hagi asjades IV/31.865-PVC ja IV/31.866-polüetüleen vastu võetud komisjoni 15. jaanuari 1987. aasta otsuste (C(87)19/1, 2 ja 3) nõukogu 6. veebruari 1962. aasta määruse nr 17 artikli 14 lõike 3 (EÜT, ingliskeelne eriväljaanne 1959–62, lk 87) kohaselt läbi viidud uurimise kohta kehtetuks tunnistamiseks.

2. Kuna komisjonil oli alust kahtlustada ühenduses teatavate polüvinüülkloriidi ja polüetüleeni tootjate ja tarnijate vahel kokkulepete või kooskõlastatud tegevuse olemasolu nende toodete hindade ja tarnekvootide kindlaksmääramiseks, otsustas komisjon uurida mitut ettevõtjat, sealhulgas hagejaid, kelle kohta ta võttis vastu vaidlustatud otsused.

3. Uurimised viidi läbi 20. ja 21. jaanuaril 1987. Kui hagejate esindajatele oli näidatud vaidlustatud otsuseid ja komisjoni ametnikud olid neid teavitanud asjaomaste ettevõtjate õigustest ja kohustustest, leidsid hagejate esindajad, et nad on kohustatud võimaldama uurimise läbiviimist, ning ei esitanud seetõttu vastuväiteid toimikute võtmisele, nendega tutvumisele ja nende fotokopeerimisele komisjoni ametnike poolt ning abistasid neid selles.

4. Nii omandas komisjon ligipääsu kõikidele büroodele, arhiividele, kappidele ja toimikutele ning ühe Dow Ibérica esindaja mapile ja isiklikule päevaraamatule ning tegi kõik soovitud fotokoopiad.

5. Menetluse täpsemad faktilised asjaolud, menetluse käik ning menetlusosaliste väited ja argumendid on toodud kohtuistungis ettekandes ning neid mainitakse ja käsitletakse käesolevas otsuses edaspidi ainult niivõrd, kui see on vajalik Euroopa Kohtu põhjenduste selgitamiseks.

6. Hagejad tuginevad oma taotluste põhjendamisel kaheksale väitele, mille kohaselt on väidetavalt rikutud põhiõigust kodu ja eraelu puutumatusel, proportsionaalsuse põhimõtet ja diskrimineerimise keeldu, vaidlustatud otsused on puudulikult põhjendatud, otsused ei põhine faktidel või põhinevad ebamäärastel faktidel, on rikutud süütuse presumptsiooni põhiõigust ja olulisi menetlusnorme ning otsused käsitlesid käitumist, mis leidis aset enne Hispaania astumist ühendusse.

Väide kodu puutumatusel ja eraelu austamise põhiõiguse väidetava rikkumise kohta

7. Hagejate väitel on vaidlustatud otsuste või vähemalt nende täitmise rikutud nende põhiõigust kodu puutumatusel ja eraelu austamisele. Määruse nr 17 artikkel 14 on tõepoolest erand sellest õigusest, kuid see ei anna mitte mingil viisil komisjoni ametnikele õigust võtta meetmeid, mida hagejad kirjeldavad läbiotsimisena. Nad lisavad, et kui seda sätet tuleb tõlgendada selliselt, et see annab komisjonile õiguse läbiotsimist teostada, on see ebaseaduslik, kuna see ei ole ühildatav põhiõigustega, mille kaitsmiseks on vaja tagada, et läbiotsimisi viiakse läbi ainult kohtult eelnevalt hangitud loa alusel.

8. Komisjon juhib kõigepealt tähelepanu asjaolule, et ei saa tegemist olla kodu ja eraelu rikkumisega, kuna hagejad allusid uurimisele ilma igasuguseid vastuväiteid esitamata. Ta väidab samuti, et määruse nr 17 artikli 14 kohaselt laienevad tema volitused meetmete võtmisele, mida teatavate liikmesriikide seaduste kohaselt käsitletakse läbiotsimisena. Sellest hoolimata leiab ta, et põhiõigustest tulenevad nõuded kohtulikule kaitsele, mida ta põhimõtteliselt ei vaidlusta, on täidetud, kuna nende otsuste, milles anti korraldus uurimisi läbi viia, adressaatidel on võimalus ühest küljest vaidlustada need otsused Euroopa Kohtus ja teisest küljest taotleda nende täitmise peatamist ajutise korraldusega, mis võimaldab Euroopa Kohtul kiiresti kontrollida, kas uurimised, mille läbiviimiseks on korraldus antud, ei ole olemuselt meelevaldsed. Selline järelevalve on võrdväärne eelnevalt väljastatud kohtu loaga.

9. Euroopa Kohus on hiljuti märkinud (21. septembri 1989. aasta otsuses liidetud kohtuasjades 46/87 ja 227/88: Hoechst v. komisjon, EKL 1989, lk 2859, et määruse 17 artiklit 14 ei saa tõlgendada selliselt, et selle tulemusena rikutaks ühenduse õiguse üldpõhimõtteid ja eelkõige põhiõigusi.

10. Euroopa Kohus on asunud järjekindlalt seisukohale, et põhiõigused moodustavad lahutamatu osa õiguse üldpõhimõtetest, mille täitmist Euroopa Kohus tagab kooskõlas liikmesriikide ühiste põhiseaduslike traditsioonidega ning rahvusvaheliste lepingutega, mille

põhjal liikmesriigid on koostööd teinud või millele alla kirjutanud (vt eelkõige 14. mai 1974. aasta otsust kohtuasjas 4/73: Nold v. komisjon, EKL 1974, lk 491. Selles suhtes on eriti oluline 4. novembri 1950. aasta Euroopa Inimõiguste ja Põhivabaduste Kaitse Konventsioon (edaspidi „Euroopa inimõiguste konventsioon”) (vt eelkõige 15. mai 1986. aasta otsust kohtuasjas 222/84: Johnston v. Royal Ulsteri Kuningliku Politseiüksuse peakonstaabel, EKL 1986, lk 1651).

11. Määruse nr 17 artikli 14 tõlgendamisel tuleb eelkõige arvesse võtta kaitseõigust, -põhimõtet, mille fundamentaalsust on Euroopa Kohtu otsustes palju kordi rõhutatud (vt eelkõige 9. novembri 1983. aasta otsust kohtuasjas 322/81: Michelin v. komisjon, EKL 1983, lk 3461, punkt 7).

12. Euroopa Kohus juhtis nimetatud kohtuasjas tähelepanu asjaolule, et haldusmenetlustes, mille tulemusena võidakse määrata karistusi, tuleb kinni pidada kaitseõigustest. Kuid on ka vaja vältida nende õiguste pöördumatut kahjustamist esialgses uurimismenetluses, sealhulgas eelkõige uurimistes, millel võib olla otsustav tähtsus ettevõtjate käitumise ebaseaduslikkuse tõendamisel, kui neid võidakse selle käitumise eest vastutusele võtta.

13. Seega, kuigi teatavad kaitseõigused seonduvad ainult vastuväiteteatise esitamisele järgnevate kohtulike vaidlustega, tuleb teisi õigusi, näiteks õigust õigusabile ning advokaadi ja kliendi vahelise kirj vahetuse konfidentsiaalsust (mida Euroopa Kohus on tunnistanud 18. mai 1982. aasta kohtuasjas 155/79: AM & S v. komisjon, EKL 1982, lk 1575), austada alates esialgse uurimise etapist.

14. Kuna hageja on tuginenud ka kodu puudumatuse põhiõigusest tulenevatele nõuetele, tuleb märkida, et kuigi sellise õiguse olemasolu tuleb ühenduse õiguskorras tunnistada liikmesriikide õiguse ühise põhimõttena füüsiliste isikute elukoha suhtes, ei kehti see ettevõtjate suhtes, kuna liikmesriikide õigussüsteemide vahel on ärruumidele ametiasutuste sekkumise vastu tagatava kaitse olemuse ja määra suhtes küllaltki suuri erinevusi.

15. Teistsugust järeldust ei saa ka teha Euroopa inimõiguste konventsiooni artikli 8 lõikest 1, mis sätestab: "Igaühel on õigus sellele, et austataks tema era- ja perekonnaelu, kodu ja edastatavate sõnumite saladust". Selle artikliga kaitstakse inimese isikuvabadust ning seda ei saa seetõttu laiendada ärruumidele. Lisaks tuleb märkida, et Euroopa Inimõiguste Kohtu sellekohane kohtupraktika puudub.

16. Hoolimata sellest peab kõikide liikmesriikide õigussüsteemide kohaselt olema ametiasutuste sekkumisel füüsilise või juriidilise isiku erategevusse õiguslik alus ja seadusega ette nähtud põhjendus, mistõttu need süsteemid kaitsevad, ehkki erinevates vormides, meelevaldse või ebaproportsionaalse sekkumise eest. Sellise kaitse vajalikkust tuleb tunnistada ühenduse õiguse üldpõhimõttena. Seoses sellega tuleb märkida, et Euroopa Kohus on otsustanud, et tal on õigus määrata kindlaks, millised komisjoni ESTÜ asutamislepingu põhjal võetud uurimismeetmed on ülemäärased (14. detsembri 1962. aasta otsus ühendatud kohtuasjades 5 kuni 11 ja 13 kuni 15/62: San Michele jt v. komisjon, EKL 1962, lk 449).

17. Seega tuleb komisjoni volituste iseloomu ja ulatust uurimise läbiviimisel määruse nr 17 artikli 14 kohaselt vaadelda eespool esitatud üldpõhimõtteid arvestades.

18. Artikli 14 lõikega 1 volitatakse komisjoni viima ettevõtjate ja ettevõtjate ühenduste suhtes läbi kõik vajalikud uurimised ning sätestatakse, et: „Selleks on komisjoni poolt volitatud ametnikel õigus:

a) kontrollida raamatupidamis- ja muid äridokumente;

b) teha koopiaid või väljavõtteid raamatupidamis- ja muudest äridokumentidest;

c) nõuda kohapeal suulisi selgitusi;

d) siseneda ettevõtte kõikidesse ruumidesse, territooriumile ja transpordivahenditesse”.

19. Artikli 14 lõigetes 2 ja 3 nähakse ette, et uurimise võib läbi viia kirjaliku volituse või otsuse esitamisel, millega nõutakse ettevõtjatelt uurimisele allumist. Nagu Euroopa Kohus on juba otsustanud, võib komisjon valida nende kahe võimaluse vahel, võttes arvesse iga juhtumi iseärasusi (26. juuni 1980. aasta otsus kohtuasjas 136/79: National Panasonic v. komisjon, EKL 1980, lk 2033). Nii kirjalikus volituses kui ka otsuses peab olema märgitud uurimise objekt ja eesmärk. Ükskõik kumma menetluse järgimisel on komisjon kohustatud teatama sellest ette selle liikmesriigi pädevale ametiasutusele, kelle territooriumil uurimist läbi viiakse, ning artikli 14 lõike 4 kohaselt tuleb enne uurimise läbiviimiseks korralduse andmise otsuse vastuvõtmist selle ametiasutusega konsulteerida.

20. Artikli 14 lõike 5 kohaselt võivad komisjoni ametnikke abistada nende ülesannete täitmisel selle liikmesriigi pädeva ametiasutuse ametnikud, kelle territooriumil uurimine läbi viiakse. Seda abi võidakse osutada kas selle ametiasutuse või komisjoni soovil.

21. Ja lõpuks vajatakse artikli 14 lõike 6 kohaselt siseriiklike ametiasutuste abi uurimise läbiviimiseks sel juhul, kui ettevõtja sellega ei nõustu.

22. Nagu Euroopa Kohus on eelnimetatud 26. juuni 1980. aasta otsuses (National Panasonic, punkt 20) märkinud, jäeldub määruse nr 17 preambuli seitsmendast ja kaheksandast põhjendusest, et komisjonile nimetatud määruse artikliga 14 antud volituste eesmärk on võimaldada tal täita oma EMÜ asutamislepingust tulenevat kohustust tagada konkurentsieeskirjade rakendamine ühisturul. Nagu asutamislepingu preambuli neljandast põhjendusest, artikli 3 lõikest f ja artiklitest 85 ja 86 jäeldub, on nende eeskirjade eesmärk vältida konkurentsi moonutamist, mis kahjustaks üldsuse, ettevõtjate ja tarbijate huve. Seega aidatakse komisjonile määrusega nr 17 antud volitustega säilitada asutamislepinguga ette nähtud konkurentsüsteemi, mida ettevõtjad on täielikult kohustatudjärgima. Kaheksanda põhjenduse kohaselt tuleb komisjonile anda selleks volitused nõuda kogu ühenduses sellise teabe esitamist ja viia läbi selliseid uurimisi, „mis on vajalikud” artiklite 85 ja 86 rikkumiste päevavalgele toomiseks.

23. Nii määrus nr 17 kui ka komisjoni ametnikele selle artikliga 14 antud volituste nimekiri näitavad, et uurimiste ulatus võib olla väga lai. Selles suhtes on eriti tähtis õigus siseneda ettevõtjate territooriumile, maale ja transpordivahenditesse, sest selle eesmärk on lubada komisjonil hankida konkurentsieeskirjade rikkumise kohta tõendeid kohtadest, kus neid tõendeid võib tavaliselt leida, st ettevõtte ruumidest.

24. Sellest ligipääsuõigusest ei oleks kasu, kui komisjoni ametnikud ei saaks teha midagi muud, kui küsida dokumente või toimikuid, mida nad saaksid eelnevalt täpselt tuvastada. Vastupidi – see õigus tähendab volitusi otsida mitmesugust teavet, mis ei ole veel teada või täielikult tuvastatud. Ilma selle õigusega ei oleks komisjonil võimalik hankida uurimise läbiviimiseks vajalikku teavet, kui asjaomased ettevõtjad keelduksid koostööd tegemast või võtaksid seda takistava hoiaku.

25. Kuigi määruse nr 17 artikliga 14 antakse komisjonile selliselt uurimiseks laialdased volitused, on nende volituste kasutamise tingimuseks asjaomaste ettevõtjate õiguste austamine.

26. Selles suhtes tuleb esiteks märkida, et komisjon peab täpsustama uurimise objekti ja eesmärgi. See kohustus on põhiolemuse mitte ainult selleks, et näidata ettevõtja ruumides uurimise läbiviimise põhjendatust, vaid ka võimaldamaks neil ettevõtjatel hinnata, kui suures ulatuses on nad kohustatud koostööd tegema, kaitstes samal ajal oma kaitseõigusi.

27. Tuleb ka märkida, et komisjoni uurimisvolituste kasutamise tingimused sõltuvad komisjoni valitud korrast, asjaomase ettevõtja suhtumisest ja riigiasutuste sekkumisest.

28. Määruse nr 17 artiklis 14 käsitletakse eelkõige uurimise läbiviimist asjaomase ettevõtjaga koostööd tehes, kas vabatahtlikult, kui on olemas kirjalik volitus, või kohustuse tõttu, mis tuleneb uurimise läbiviimiseks korraldust andvast otsusest. Viimasel juhul, millega on tegemist ka käesoleval juhul, on komisjoni ametnikel muu hulgas õigus tutvuda soovitud dokumentidega, siseneda ruumidesse, kuhu nad soovivad siseneda, ja tutvuda nende mööbliesemete sisuga, mida nad soovivad. Teisest küljest ei tarvitse nad saada ligipääsu ruumidesse või mööbliesemetesse jõuga ega kohustada ettevõtja töötajaid neile sellist ligipääsu võimaldama või teostada läbiotsimisi ilma ettevõtja juhtkonna loata, mida võidakse aga eeldada, eelkõige komisjoni ametnike abistades.

29. Kui asjaomased ettevõtjad avaldavad komisjoni uurimisele vastuseisu, on olukord hoopis teistsugune. Sellisel juhul võivad komisjoni ametnikud artikli 14 lõike 6 alusel ja ettevõtjatega koostööd tegemata otsida uurimiseks vajalikku teavet riigiasutuste abiga ja viimased peavad andma neile nende ülesannete täitmiseks vajalikku abi. Kuigi seda abi vajatakse vaid sel juhul, kui ettevõtja avaldab vastuseisu, võidakse seda nõuda ka ettevaatusabinõuna ettevõtja võimaliku vastuseisu ületamiseks.

30. Artikli 14 lõikest 6 jäeldub, et iga liikmesriik peab ise määrama tingimused, mille puhul riigiasutused osutavad komisjoni ametnikele abi. Seoses sellega peavad liikmesriigid tagama

komisjoni meetmete tõhususe, järgides eespool sätestatud üldpõhimõtteid. Neis piirides on ettevõtjate õiguste austamise tagamiseks ette nähtud sobivad protseduurireedlid sätestatud siseriiklikus õiguses.

31. Seega, kui komisjon kavatab riigiasutuste abiga uurimise läbi viia muul viisil, kui asjaomaste ettevõtjatega koostööd tehes, peab ta siseriiklikus õiguses menetluse suhtes sätestatud asjakohastest garantiidest kinni pidama.

32. Komisjon peab tagama, et siseriikliku õiguse kohaselt pädeval organil on olemas kõik vajalik oma järelevalveõiguste kasutamiseks. Tuleb märkida, et see kohtu- või muu organ ei saa selles suhtes asendada komisjoni hinnangut uurimiseks korralduse andmise kohta enda omaga ning et komisjoni faktiliste ja õiguslike hinnangute läbivaatamise õigus on ainult Euroopa Kohtul. Samas on riigiorganil õigus pärast veendumist uurimiseks korraldust andva otsuse autentsuses kaaluda, kas kavandatud piiravad meetmed on meelevaldsed või ülemäärased, võttes arvesse uurimisobjekti, ning tagada siseriiklike õigusnormide täitmine nende meetmete rakendamisel.

33. Eeltoodud asjaolusid arvesse võttes tuleb järeldada, et meetmed, mida komisjoni ametnikel lubati võtta uurimiseks korraldust andvate vaidlustatud otsustega, ei ületanud nende volitusi määruse nr 17 artikli 14 kohaselt. Nende otsuste artiklis 1 nõutakse lihtsalt igalt taotlejalt, et nad „lubaksid komisjoni volitatud ametnikel siseneda tavalisel tööajal nende bürooruumidesse, esitaksid uurimiseks uurimisobjektiga seotud äridokumente, mida nimetatud ametnikud soovivad, ja lubaksid neist koopiaid teha, ning annaksid kohe selgitusi, mida need ametnikud võivad küsida”.

34. Komisjon väitis kohtumenetluse käigus tõepoolest, et tema ametnikel on õigus uurimisi läbi viies läbiotsimisi teostada ilma riigiasutuste abita ning pidamata kinni siseriikliku õiguse kohaselt pakutavatest menetlusgarantiidest. See määruse nr 17 artikli 14 väärtõlgendamine ei saa aga muuta ebaseaduslikeks selle sätte põhjal vastuvõetavaid otsuseid.

35. Seoses vaidlusega vaidlusosaluste otsuste rakendamise üle tuleb juhtida tähelepanu asjaolule, et isegi kui komisjoni ametnike käitumine ei olnud kooskõlas nende määruse nr 17 artiklist 14 ja vaidlustatud otsustest tulenevate volitustega, ei mõjuta see nende otsuste seaduslikkust. Nagu Euroopa Kohus sedastas oma 8. novembri 1983. aasta otsuses ühendatud kohtuasjade 96 kuni 102, 104, 105, 108 ja 110/82: IAZ v. komisjon, EKL 1983, lk 3369 punktis 16, ei saa otsuse vastuvõtmise järel toimunud tegevus otsuse kehtivust kahjustada. Seega ei ole käesolevas menetluses vaja vaadelda kaebusi uurimise läbiviimise viisi üle.

36. Eelnevast järeldub, et väide kodu puutumatus ja eraelu austamise põhiõiguse väidetava rikkumise kohta tuleb tagasi lükata.

Väide proportsionaalsuse põhimõtte väidetava rikkumise kohta

37. Taotlejad leiavad, et vaidlustatud otsustega rikutakse ühenduse proportsionaalsuse põhimõtet, kuna nendega rikutakse asjatult ettevõtjate põhiõigust Hispaania põhiseaduse

artikli 18 lõike 2 kohaselt avaldada vastuseisu uurimistele ja läbiotsimistele, välja arvatud süüteo toimepanemise ajal või kui uurimine või läbiotsimine viiakse läbi eelnevalt hangitud kohtu korralduse alusel. Ühenduse proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt oleks komisjon pidanud tõlgendama määruse nr 17 artiklit 14 eelnimetatud siseriikliku sätte kohaselt, et vältida tõsist sekkumist Hispaania põhiseaduslikku korda, mis on selles suhtes kooskõlas ühenduse struktuuri ja eesmärkidega.

38. Tuleb märkida, et kuigi hagejad tuginevad ühenduse proportsionaalsuse põhimõttele, tahavad nad selle väitega tegelikult öelda, et vaidlustatud otsuste kehtivus sõltub määruse nr 17 tõlgendamisest siseriikliku õiguse valguses. Kuid nagu Euroopa Kohus oma 17. detsembri 1970. aasta kohtuasja 11/70: Internationale Handelsgesellschaft v. Einfuhr- und Vorratsstelle für Getreide und Futtermittel, EKL 1970, lk 1125 punktis 3 juba otsustas, võib ühenduse meetmete kehtivuse üle otsustada ainult ühenduse õiguse alusel ja seepärast ei saa viide liikmesriigi põhiseaduses formuleeritud põhiõiguste rikkumisele või riigi põhiseadusliku struktuuri põhimõtetele mõjutada ühenduse meetme kehtivust või selle mõju selle riigi territooriumil.

39. Seega tuleb väide proportsionaalsuse põhimõtte väidetava rikkumise kohta tagasi lükata.

Väide diskrimineerimise keelu väidetava rikkumise kohta

40. Hagejad väidavad, et on rikutud diskrimineerimise keeldu, kuna komisjon viis vaidlusalused uurimised läbi ilma nende õiguspärasuse eelneva kontrollimiseta, kuid ühenduse teistes liikmesriikides asutatud ettevõtjaid uuriti alles pärast nimetatud menetlust.

41. Piisab, kui selle kohta märkida, et taotlejate kaebus puudutab vaidlusaluste otsuste täitmisviisi. Nagu eespool märgitud, ei ole kaebusi uurimise läbiviimisviisi kohta käesolevas menetluses vaja vaadelda.

42. Seega tuleb väide diskrimineerimiskeelu väidetava rikkumise kohta tagasi lükata.

Väide otsuste aluseks olevate põhjenduste väidetava puudulikkuse kohta

43. Hagejate väitel ei vasta vaidlustatud otsustes esitatud meetmete põhjendused asutamislepingu artiklis 190 ja määruse nr 17 artikli 14 lõikes 3 kehtestatud nõuetele, kuna on ebamäärased, ebatäpsed ja osaliselt ekslikud. Hagejad väidavad nimelt, et vaidlusalustes otsustes on asjakohane turg ebaõigesti määratletud, eristamata polüvinüülkloriidi ja polüetüleeniturge, et neis ei ole turgu geograafiliselt määratletud, ei ole oletatavaid rikkumisi piisavalt kirjeldatud ega märgitud, millisel ajavahemikul rikkumised väidetavalt toimusid, ning ei võeta arvesse vaidlustamata asjaolu, et ei Dow Ibérica ega Alcludia ei tooda ega turusta polüvinüülkloriidi, ning et kuigi EMP on Alcludia enamusaksionär, ei tooda ega turusta ta ise ühtki kõnealust ainet.

44. Tuleb mainida, et nagu Euroopa Kohus oma eespool nimetatud 26. juuni 1980. aasta otsuses (*National Panasonic*, lõige 25) sedastas, on määruse nr 17 artikli 14 lõikes 3

sätetatud uurimiseks korraldust andva otsuse põhjenduste olulised komponendid järgmised: „nimetatakse uurimise objekt ja eesmärk, määratakse kuupäev, millal uurimine algab, ja märgitakse artikli 15 lõike 1 punktis c ja artikli 16 lõike 1 punktis d ettenähtud trahvid ning õigus otsuse läbivaatamisele ühenduse kohtus”.

45. Nagu eespool märgitud, on komisjoni kohustus märkida uurimise objekt ja eesmärk kõnealuste ettevõtjate kaitseõiguste põhiline garantii. Järelikult ei saa uurimise tulemuslikkusest tulenevatel kaalutlustel uurimiseks korraldust andva otsuse põhjendamise kohustuse ulatust piirata. Kuigi komisjon ei ole kohustatud teatama uurimiseks korraldust andva otsuse adressaadile kogu tema käsutuses olevat teavet oletatavate rikkumiste kohta ega neid rikkumisi täpselt õiguslikult analüüsima, peab ta siiski selgelt märkima oletatavad faktid, mida ta kavatseb uurida.

46. Eeltoodud kaalutlusi arvesse võttes tuleb hagejate kaebused vaidlustatud otsuste põhjenduste kohta tagasi lükata. Uurimiseks korraldust andvas otsuses ei pea asjakohast turgu täpselt piiritlema, esitama oletatavate rikkumiste täpset õiguslikku olemust ega märkima nende rikkumiste toimumise ajavahemikku, kui otsus sisaldab eespool esitatud põhiandmeid.

47. Kuigi vaidlustatud otsuste põhjendused on väga üldised ja oleksid võinud olla täpsemad ning neid võib selles suhtes kritiseerida, sisaldavad need siiski määruse nr 17 artikli 14 lõikes 3 ette nähtud olulist teavet. Kõnealustes otsustes viidatakse nimelt teabele, mis võimaldab oletada teatavate polüvinüülkloriidi ja polüetüleenitootjate ja tarnijate (sealhulgas LdPE) vaheliste kokkulepete või kooskõlastatud tegevuse olemasolu ja rakendamist Euroopa Majandusühenduses nende toodete hindade, koguste või turustusplaanide suhtes. Neis väidetakse, et nende kokkulepete ja tegevustega võidakse tõsiselt rikkuda asutamislepingu artikli 85 lõiget 1. Kõnealuste otsuste artikli 1 kohaselt on iga taotleja „kohustatud alluma uurimisele tema võimaliku osalemise suhtes” neis kokkulepetes või kooskõlastatud tegevustes, seega võimaldama komisjoni ametnikele ligipääsu oma ruumidele ning esitama „uurimise objektiga seotud” äridokumente või võimaldama neist uurimise eesmärgil koopiaid teha.

48. Seoses EMP konkreetse kaebusega tema kohta vastu võetud otsuse suhtes piisab, kui märkida, et selle ettevõtja kui Alcudia emaettevõtja osalemist uurimise objektiks olevas konkurentsivastases käitumises, mille võimalikkust on vaidlustatud otsuses mainitud, ei saa välistada ainuüksi sellepärast, et EMP ise ei tooda ega turusta aineid, millega konkurentsivastane käitumine on seotud.

49. Eelnevast järeldub, et väide põhjenduste väidetava ebapiisavuse kohta tuleb tagasi lükata.

Väide otsuste aluseks olevate faktide väidetava puudumise või ebamäärasuse kohta

50. Hagejad leiavad, et vaidlustatud otsustega rikutakse õiguspärasuse põhimõtet, sest need ei põhine sellise iseloomuga tõenditel või märkidel, millega võiks põhjendada uurimisi, mille läbiviimiseks on korraldus antud.

51. Seoses sellega tuleb märkida, et kui see väide põhinebseisukohal, et komisjon peab teatama uurimiseks korraldust andvate otsuste adressaatidele kogu teabe, mis tal on oletatavate rikkumiste kohta olemas, on see väide juba tagasi lükatud seoses uurimisega otsuste aluseks olevate põhjenduste puudulikkuse kohta.

52. Kui see väide põhinebseisukohal, et uurimisi, mille läbiviimiseks on korraldus antud, ei ole võimalik faktidega põhjendada, ning seega nimetatud uurimiste meelevaldsuse kohta, ei ole taotleja seda väidet millegagi põhjendanud ning see nõue tuleb seega tagasi lükata.

53. Väide otsuste aluseks olevate faktide puudumise või ebamäärasuse kohta tuleb seega tagasi lükata.

Väide süütuse presumptsiooni põhiõiguse väidetava rikkumise kohta

54. Hagejad väidavad, et vaidlustatud otsustega rikutakse nende süütuse presumptsiooni põhiõigust, sest nendes otsustes viidatakse „tõenditele” taotlejate osalemise kohta kokkulepetes ja kooskõlastatud tegevustes.

55. Seoses sellega piisab, kui märkida, et otsuste sõnastusest ilmneb, et kõnealuseid kokkuleppeid ja kooskõlastatud tegevusi ei loetud tõestatuteks, vaid ainult „kahtlustati”.

56. Seega tuleb väide süütuse presumptsiooni põhiõiguse väidetava rikkumise kohta tagasi lükata, ilma et oleks vaja kaaluda, kas ettevõtjatel on ühenduse õiguskorra kohaselt selline õigus.

Väide oluliste menetlusnormide väidetava rikkumise kohta

57. Hagejate väitel rikutakse vaidlustatud otsustega olulisi menetlusnorme, sest ühest küljest ei võimalda need määrata kindlaks otsust vastuvõtnud organit ega kas sellel organil oli õigust kõnealust otsust vastu võtta, ning teisest küljest ei olnud need otsust vastu võtnud organi poolt alla kirjutatud.

58. Seoses esimese kaebusega tuleb märkida, et vastuvõetud otsused olid vastu võetud komisjoni 5. novembri 1980. aasta otsuses ette nähtud nn delegerimismenetluse tulemusena, millega anti konkurentsi eest vastutavale komisjoni liikmele õigus võtta komisjoni nimel ja vastutusel vastu otsus määruse nr 17 artikli 14 lõike 3 kohaselt, millega antakse ettevõtjatele korraldus alluda uurimisele. Euroopa Kohus on oma 23. septembri 1986. aasta otsuses kohtuasjas 5/85: AKZO Chemie v. komisjon, EKL 1986, lk 2585 juba järeldanud, et nimetatud otsusega volitusi delegerides ei rikutud liitmislepingu artiklis 17 sätestatud kollegiaalse vastutuse põhimõtet. Seega ei saanud otsust vastuvõtnud organi, nimelt Euroopa Ühenduste Komisjoni, identiteedis ja volitustes kahtlust olla.

59. Seoses teise kaebusega tuleb märkida, et mitte ühegi sättega ei nõuta, et delegeritud õigust omav liige peaks olema ettevõtjale teatavaks tehtud otsusele alla kirjutanud. Lisaks

sellele on teada, et vaidlustatud otsuste autentsust oli nõuetekohaselt kinnitatud komisjoni peasekretäri allkirjaga.

60. Seega tuleb väide oluliste menetlusnormide väidetava rikkumise kohta tagasi lükata.

Väide, mis põhineb asjaolul, et otsused puudutasid käitumist, mis leidis aset enne Hispaania ühendusse astumist

61. Hagejad väidavad, et kuigi käitumine enne Hispaania ühendusse astumist kuulub selgelt ühenduse „territoriaalsesse” jurisdiktsiooni, sest avaldab ühenduse territooriumil konkurentsivastast mõju, ei allu see käitumine ühenduse jurisdiktsioonile „isikute” üle, st, et see ei saa olla objektiks uurimisele, millele ettevõtjad peavad alluma, kuna need ettevõtjad ei allunud ühendusele. Komisjoni uurimisvolitustel ei ole tagasiulatuvat jõudu.

62. Seoses sellega tuleb kõigepealt märkida, et kuna määrusest nr 17 ei ole erandeid tehtud, on akti Hispaania Kuningriigi ja Portugali Vabariigi ühinemistingimuste kohta artikli 2 üldeeskirja kohaselt see meede uutes liikmesriikides kohaldatav alates nende ühinemisest. Järelikult võis Hispaanias asutatud ettevõtjaid allutada uurimisele alates 1. jaanuarist 1986.

63. Pärast seda kuupäeva võib uutes liikmesriikides asutatud ettevõtjate komisjonipoolse uurimise objekti piirata ainult ühenduse konkurentsieeskirjadega. Ühegi sellise eeskirjaga ei piirata komisjoni uurimisvolitusi ainuüksi ühinemisejärgse käitumisega.

64. Järelikult tuleb väide, mis põhineb asjaolul, et otsused puudutasid enne Hispaania ühendusse astumist aset leidnud käitumist, tagasi lükata.

65. Kõigist eeltoodud asjaoludest järeldub, et ükski vaidlustatud otsuste vastu esitatud väide ei ole aktsepteeritav ning et taotlused tuleb rahuldamata jätta.

Kohtukulud

66. Kodukorra artikli 69 lõike 2 kohaselt on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna hagejad on kohtuvaidluse kaotanud, tuleb kohtukulud solidaarselt välja mõista hagejatelt.

Esitatud põhjendustest lähtudes,

EUROOPA KOHUS

otsustab:

- 1. Jätta hagi rahuldamata.**
- 2. Mõista kohtukulud solidaarselt välja hagejatelt.**

Due Slyn Kakouris Schockweiler Zuleeg

Koopmans Mancini Joliet O'Higgins

Moitinho de Almeida Rodríguez Iglesias Grévisse Díez de Velasco

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 17. oktoobril 1989 Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

J-G. Giraud

O. Due